

Matti Immonen

TULOSLASKELMAN JA RAHOITUSLASKELMAN KÄYTTÖ PK-YRITYKSISSÄ

TULOSLASKELMAN JA RAHOITUSLASKELMAN KÄYTTÖ PK-YRITYKSISSÄ

Matti Immonen
Opinnäytetyö
Kevät 2012
Liiketalouden koulutusohjelma
Oulun seudun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun seudun ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusohjelma

Tekijä: Matti Immonen

Opinnäytetyön nimi: Tuloslaskelman ja rahoituslaskelman käyttö PK -yrityksissä

Työn ohjaaja: Leena Yrttiaho

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Kevät 2012

Sivumäärä: 38+10

Tilinpäätösraporteista on erityisesti rahoituslaskelman suosio viime aikoina kasvanut tilinpäätöksen lukijoiden keskuudessa. Rahoittajat ja sijoittajat saavat rahoituslaskelman pohjalta arvokasta tietoa yrityksen kassavirrasta, eli siitä paljonko yrityksen kassaan on tullut rahaa, ja paljonko rahaa on käytetty tietyn ajanjakson aikana. Idea työn tekemiseen syntyi Lassi Mäkisen väitteestä, jonka mukaan yrittäjät saavat parempaa tietoa yrityksensä tilasta kassavirtapohjaisista laskelmista. Tavoitteena on selvittää pk-yrittäjiä haastatteleamalla onko tilanne todella näin, eli saavatko pk-yrittäjät parempaa ja helppolukuisempaa informaatiota rahoituslaskelmasta kuin perinteisestä tuloslaskelmasta.

Toimeksiantajana työssä on Talenom Oy, jonka kautta saatiin tutkimuksessa haastateltavat kohdeyritykset. Tutkimus toteutettiin teemahaastatteluna, jossa yrittäjiltä kerättiin mielipiteitä heille etukäteen toimitetuista tilinpäätöslaskelmista. Saadut tulokset analysoitiin ja niitä verrattiin sovellettuun tietoperustaan. Tietoperusta koostuu tilinpäätöksen yleisestä esittelystä sekä tuloslaskelman ja rahoituslaskelman yksityiskohtaisemmasta tarkastelusta. Lisäksi tietoperustassa vertaillaan kyseisiä laskelmia ja käydään läpi olennaisimmat erot. Tietoperusta pohjautuu aihetta käsitteleviin lakiteoksiin sekä muuhun kirjallisuuteen ja artikkeleihin.

Haastattelujen pohjalta saatiin selville, että yrittäjät seuraavat yritystensä tilannetta omien, kassavirtaan pohjautuvien laskelmien kautta. Yrittäjille toimitetaan kuukausittain tuloslaskelma ja tase, mutta näiden rooli talouden analysoinnissa koettiin vähäiseksi. Rahoituslaskelmaa yrittäjät pitivät helppolukuisena ja selkeänä ja se antoi tukea heidän omille kassavirtapohjaisille laskelmille.

Tutkimuksen vastaajajoukko jäi suppeaksi. Suuremmalla vastaajajoukolla tutkimustuloksesta olisi saatu luotettavampi. Tästä syystä jatkotutkimukselle samasta aiheesta, esimerkiksi kvantitatiivista menetelmää käyttäen, olisi varmasti kysyntää.

Asiasanat: kassavirta, rahoituslaskelma, tuloslaskelma, tilinpäätös, kirjanpito,

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Business Economics

Author: Matti Immonen

Title of thesis: The use of profit and loss account and cash flow statement in small and medium sized companies

Supervisor: Leena Yrttiaho

Term and year when the thesis was submitted: Spring 2012

Number of pages: 38+10

The popularity of cash flow statement has recently increased among the readers of financial reports. Financiers and investors receive valuable information on the company cash flow during a certain time period based on cash flow statement. The idea of this thesis was based on Lassi Mäkinen's argument that the entrepreneurs receive better information on the state of their business from cash flow-based calculations. The aim of this thesis was to find out if the small and medium sized entrepreneurs receive better and more accessible information from the cash flow statement compared the traditional profit and loss account.

The thesis was commissioned by Talenom Ltd. The client assisted in acquiring the customer companies which were interviewed for this thesis. The research was conducted by a theme interview in which entrepreneurs were inquired into their opinions about the financial statements. The results received were analyzed and compared to the applied theory section. The theoretical background consisted of general introduction to the financial statements and more a detailed examination of profit and loss account and cash flow statement. Furthermore, the theory consisted of the comparison and discussed some differences of particular statements. The theory was based on legal and other literature together with topic related articles.

On the basis of interviews it appeared that entrepreneurs observed their businesses through cash flow based calculations. Profit and loss account and balance sheet were provided monthly for entrepreneur but according to the results the role of those statements was felt to be minor. According to entrepreneurs cash flow statement was viewed readable and clear and it was said to support their own cash flow based on calculations.

The respondent group of this thesis was limited. With a higher number of respondents the thesis results would have been more reliable. Further research on the same topic could be conducted by using quantitative method.

Keywords: cash flow, cash flow statement, profit and loss account, financial statement, accounting

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	6
2 TILINPÄÄTÖSRAPORTIT	8
2.1 Tilinpäätöksen rakenne	8
2.2 Tilinpäätöksen merkitys ja hyväksikäyttö.....	9
2.3 Tuloslaskelma	10
2.3.1 Tuloslaskelmakaavat	11
2.3.2 Kululajikohtainen tuloslaskelmakaava.....	11
2.4 Rahoituslaskelma	18
2.4.1 Rahavirtojen kolmijako.....	20
2.4.2 Rahavarat	22
2.4.3 Rahoituslaskelman muoto.....	23
2.4.4 Rahoituslaskelmasta saatava informaatio.....	24
2.5 Tuloslaskelman ja rahoituslaskelman eroja	25
3 RAHOITUSLASKELMAT JA TILINPÄÄTÖSRAPORTTEN KÄYTTÖ KOHDEYRITYKSISSÄ ..	29
3.1 Laskelmat yrityksille	30
3.2 Haastattelut yrityksille.....	31
4 JOHTOPÄÄTÖKSET	33
5 POHDINTA.....	36
LÄHTEET	388
LIITTEET	399

1 JOHDANTO

Kassavirran merkitys yrityksen taloudellisen tilanteen analysoinnissa on korostunut vuosituhannen alusta lähtien. Rahoituslaskelman avulla rahoittajat ja lainanantajat saavat arvokasta tietoa yritykseen tehtyjen sijoitusten kannattavuudesta, onko yrityksen kassavirta positiivista ja tuottavatko lainarahoilla tehdyt investoinnit kassavirtaa. Positiivisella kassavirralla yritys pystyy vakuuttamaan osakemarkkinoilla toimivat rahoittajat ja lainanantajat. Tilinpäätösraporteista juuri rahoituslaskelman painoarvo on kasvanut viime aikoina kun taas tuloslaskelman koetaan muuttuneen abstraktiksi ja vaikeaksi tulkita.

Idea tämän työn tekemiseen syntyi Lassi Mäkisen väitteestä, jonka mukaan pk-yrittäjät hyötyisivät perinteisiä tilinpäätösraportteja enemmän kassavirtaperusteisista laskelmista. Normaalisti tilitoimistot toimittavat yrityksille kuukausiraportit, jotka sisältävät tuloslaskelman ja taseen sekä mahdolliset erittelyt näistä. Tämän työn tarkoituksena on selvittää, saisivatko yrittäjät perinteistä tuloslaskelmaraportointia enemmän informaatiota rahoituslaskelmasta, josta selviää yrityksen rahavirta tietyltä ajanjaksolta. Tutkimusmenetelmänä tässä työssä käytetään teemahaastattelua. Tällä tavalla yrittäjiltä saadaan enemmän tietoa aiheeseen liittyen ja haastattelun aikana saatuja vastauksia voi tarkentaa lisäkysymysten avulla. Näin varmistetaan, että yrittäjiltä saadaan kaikki työn kannalta oleellinen ja tarpeellinen tieto.

Työn toimeksiantajana toimii Talenom Oy, jonka kautta saatiin kolmen yrityksen tuloslaskelma ja tase. Näiden pohjalta työn tekijä laati rahoituslaskelman, joka lähetettiin yrittäjille tarkasteltavaksi. Tarkoitus oli siis antaa yrittäjille vertailtavaksi samalta ajanjaksolta oleva tuloslaskelma ja rahoituslaskelma. Kun yrittäjät olivat tutustuneet laskelmiin, heille tehtiin haastattelu liittyen laskelmien antamaan informaatioon. Haastattelussa selvitettiin mitä eroja laskelmissa yrittäjien mielestä oli, ja mitkä he kokivat kummankin laskelman hyvinä ja huonoina puolina. Saadut vastaukset kirjattiin ylös ja analysoitiin.

Opinnäytetyö koostuu tietoperustasta, haastattelujen pohjalta saaduista tuloksista sekä johtopäätöksistä, jossa verrataan saatuja tuloksia olemassa olevaan teoriaan. Lopuksi pohdintakappaleessa työn tekijä arvioi opinnäytetyön tekemistä ja käytettyjä menetelmiä, aihetta ja saatuja tuloksia, sekä pohtii mahdollisia jatkotutkimusaiheita. Aluksi tietoperustassa käydään läpi tilinpäätösraportteja yleisesti sekä niiden rakennetta ja merkitystä. Lisäksi siinä paneudutaan tarkemmin tuloslaskelmaan ja rahoituslaskelmaan. Tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta esitetään yksityiskohtaisesti niiden rakenne, mistä eristä laskelmat koostuvat ja lopuksi käydään läpi näiden laskelmien merkittävimmät erot.

2 TILINPÄÄTÖSRAPORTIT

Jokainen elinkeino- tai liiketoimintaa harjoittava on toiminnastaan kirjanpitovelvollinen. Tilinpäätöksen ymmärrettävyyden ja luotettavuuden varmistamiseksi kirjanpitolaissa on säädetty tarkoin kirjanpidosta ja tilinpäätöksen laatimisesta. Kirjanpito on laadittava hyvän kirjanpitotavan mukaan, ja tilinpäätöksen on annettava oikeat ja riittävät tiedot yrityksen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Nämä säädökset muodostavat kirjanpidon ja tilinpäätöksen olennaisimman ytimen, ja ne on tiivistetty kirjanpitolain ensimmäiseen ja kolmanteen pykälään. (Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336.) Sääntelyllä varmistetaan, että tilinpäätöksen lukija saa kirjanpitovelvollisen taloudesta oikean ja riittävän kuvan sekä vertailukelpoista tietoa (Leppiniemi & Leppiniemi 2010, 2).

Tilinpäätöksen tarkoitus on kuvata yrityksen yhden tilikauden toiminnan tulosta ja taloudellista asemaa tilikauden päättyessä. Tilikausi on yleensä 12 kuukauden mittainen, mutta toiminnan alkaessa tai tilikautta muutettaessa tilikauden pituus voi olla muukin, kuitenkin korkeintaan 18 kuukautta. (Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336.)

Tilinpäätöksestä annetut säädökset koskevat lähinnä tilinpäätöksen esittämistä ja valmistumisaikaa. Laissa säädetään, että tilinpäätös on laadittava neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Tilinpäätös on laadittava Suomen rahassa, ja kielenä voi olla suomi tai ruotsi. (Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336.)

2.1 Tilinpäätöksen rakenne

Kirjanpitolain yleissäännöksen 3:1§:ssä määritetään tilinpäätökseen sisällytettävät osat: tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma, liitetiedot ja toimintakertomus. Tase kuvaa yrityksen tilinpäätöspäivän taloudellista asemaa eli varallisuutta ja velkoja. Tuloslaskelmalla kuvataan miten

yrittäjän tilikauden tulos on muodostunut. Rahoituslaskelman tehtävänä on antaa selvitys varojen hankinnasta ja käytöstä tilikauden aikana. Liitetiedoilla täydennetään taseen, tuloslaskelman ja rahoituslaskelman antamaa kuvaa. Lisäksi tilinpäätökseen on liitettävä mukaan toimintakertomus, jos kirjanpitovelvollisen liikkeeseen laskemat arvopaperit ovat arvopaperimarkkina-alaissa tarkoitetun julkisen kaupankäynnin tai sitä vastaavan kaupankäynnin kohteena Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion lainsäädännön alaisessa arvopaperipörssissä tai kirjanpitovelvollisen sekä päättäneellä että sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella on ylittynyt vähintään kaksi momentissa tarkoitetuista rajoista. Nämä rajat ovat liikevaihdon osalta 7 300 000 euroa, taseen loppusumman osalta 3 650 000 euroa ja yrityksessä työskentelevän henkilömäärän osalta 50. (Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336.) Toimintakertomuksessa tilinpäätösvelvollinen kertoo toimintansa kehittymiseen liittyvistä tärkeistä seikoista. Mainittavia seikkoja ovat olennaiset tapahtumat tilikaudella ja sen jälkeen, arvio tulevasta kehityksestä sekä selvitys tutkimus- ja kehittämistoiminnan laajuudesta. (Kirjanpitoasetus 30.12.1997/1339.) Taseen, tuloslaskelman ja rahoituslaskelman eristä on esitettävä myös vertailutieto, eli vastaava tieto jokaisesta erästä viimeistä edelliseltä tilikaudelta. Tilinpäätöksen valmistumisen jälkeen on toimitettava tilintarkastus (Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336.).

2.2 Tilinpäätöksen merkitys ja hyväksikäyttö

Tilinpäätös jaetaan yrityksen osakkaille kerran vuodessa ja se on monesti ainoa ulospäin annettava viesti, josta voidaan tarkastella yrityksen tilaa, toimintaa ja sijoituksen tuottavuutta. Lisäksi se antaa tärkeää tietoa yrityksen tilasta myös muille yrityksille, ulkopuolisille rahoittajille ja potentiaalisille osakkaille. (Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 13-14.) Nämä edellä mainitut tahot ovat myös merkittävimpiä tilinpäätöstietojen hyväksikäyttäjiä. Muita ovat muun muassa henkilöstö, tavarantoimittajat, asiakkaat, julkinen valta ja suuri yleisö. (Leppiniemi & Leppiniemi 2010.)

Sen lisäksi, että tilinpäätös toimii merkittävänä informaatiolähteenä yrityksen sidosryhmille, sillä on myös lakisääteisiä tehtäviä. Tilinpäätöksen ja siitä johdettavien tunnuslukujen perusteella

yrittäjien johto päättää vuosittain jaettavasta osingosta. Tilinpäätös toimii monin tavoin verotuksen perustana ja tilinpäätöstiedoilla saattaa olla suuri merkitys luottopäätöstä tehtäessä. (Leppiniemi & Leppiniemi 2010.)

Erityisesti sijoitusalan julkaisuissa on laskettu tilinpäätöstietojen pohjalta monenlaisia tunnuslukuja. Näistä tunnusluvuista pystytään tekemään sijoitusanalyyskejä, ennakoimaan kurssikehitystä sekä arvioimaan johdon toimintaa. Myös yrityksen johto käyttää hyväkseen tunnuslukuja asettaessaan tavoitteita ja seurattaessaan yrityksen kehitystä. (Leppiniemi & Leppiniemi 2010.)

Tilinpäätöksen avulla voidaan vertailla yrityksiä keskenään. Vertailua tekevät niin yritysjohto kuin sijoittajat ja muut sidosryhmät. Tunnuslukujen avulla voidaan arvioida eri yritysten kehityssuuntia ja kasvumahdollisuuksia. Myös toimintakertomus antaa arvokasta tietoa yrityksen tulevaisuudesta. Edellä mainittujen lisäksi tilinpäätöstietoja käytetään muun muassa tutkimusaineistona. (Leppiniemi & Leppiniemi 2010.)

2.3 Tuloslaskelma

Tuloslaskelma on vähennyslaskumuotoinen laskelma tilikauden toiminnan tuloksesta, ja se tulee laatia kirjanpitoasetuksessa säädetyn kaavan mukaan (Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 19). Tuloslaskelman tehtävä on esittää tilikauden tulos ja kertoa miten tulos on saavutettu. Siitä on pystyttävä tulkitsemaan onko tulos syntynyt kirjanpitovelvollisen varsinaisesta toiminnasta, eli tuotannosta tai tavaroiden/palveluiden myynnistä, vai rahoitus- ja satunnaisista tuotoista. (Fredriksson, Havukainen, Hilmola, Ilkka, Laitinen, Luoma, Mikkola, Mäkinen, Nevalainen, Ojala, Salmi, Termäs, Tikka, Virtanen, Vuorio 2008, 105.)

2.3.1 Tuloslaskelmakaavat

Yrityksellä on kaksi vaihtoehtoista kaavaa tuloslaskelman laatimiseen. Nämä kaavat ovat saksalaisperäinen kululajikohtainen tuloslaskelma ja angloamerikkalaisperäinen toimintokohtainen tuloslaskelma. (Kirjanpitoasetus 30.12.1997/1339.) Suomalaisista yrityksistä valtaosa käyttää kululajikohtaista tuloslaskelmakaavaa (liite 1). Toimintokohtaisen kaavan käyttäjiin lukeutuu ainoastaan pieni joukko suuria kansainvälisiä yrityksiä. (Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 19.) Lisäksi toiminnan laajuuden mukaan arvioituna pienimmille kirjanpitovelvollisille on annettu mahdollisuus lyhentää tuloslaskelmaansa (Fredriksson ym. 2008, 105). Tällöin tuloslaskelmasta jätetään ilmoittamatta muun muassa liikevaihto, ostokulut ja muutama muu tuloslaskelman yläosan erä, ja tuloslaskelma aloitetaan kohdasta bruttotulos. Tällä annetaan pienimmille kirjanpitovelvollisille mahdollisuus suojella liikesalaisuuksiaan. (Leppiniemi, 2003, 57.) Tässä työssä käsitellään ainoastaan kululajipohjaista tuloslaskelmakaavaa.

2.3.2 Kululajikohtainen tuloslaskelmakaava

Kululajikohtaisessa tuloslaskelmakaavassa esitetään ensimmäisenä yrityksen **liikevaihto**. Liikevaihtoon kuuluu varsinaisella toiminnalla ansaitut myyntituotot. Näistä myyntituotoista on vähennetty myönnetyt alennukset, arvonlisävero ja muut välittömästi myynnin määrään perustuvat verot, koska kyseiset erät eivät ole yrityksen käytettävissä kulujen katteeksi. Liikevaihto tulee esittää bruttomääräisenä. Liikevaihtoa on vaihto-omaisuuden myynnistä saadut tuotot. Saadut ennakkomaksut taas merkitään taseeseen ainoastaan siinä tapauksessa, jos suoritetta ei ole luovutettu. (Salmi 2010, 48.)

Yritystenvälinen vertailu tehdään yleisimmin liikevaihdon perusteella. Sellaisenaan liikevaihdon avulla on helppo kuvata yrityksen kokoa ja toiminnan laajuutta. (Salmi 2010, 48.) Suhteuttamalla muita tuloslaskelman eriä liikevaihtoon voidaan laskea erilaisia toimintaa kuvaavia tunnuslukuja ja vertailla erikokoisia yrityksiä keskenään. Liikevaihdon kasvun avulla voidaan tarkastella yrityksen toimintaa ja arvioida liikkeenjohdon onnistumista. Liikevaihdon nopeaa kasvua pidetään

dynaamisuuden ja onnistumisen merkinä, vaikkakaan se ei kerro kuinka suurella riskillä kasvu on savutettu. (Leppiniemi & Leppiniemi 2010.)

Kuten liikevaihto, myös **valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos** kertoo yrityksen toiminnan volyymin (Salmi 2010, 48). Tähän erään merkitään kaikkien niiden varastojen muutos, joiden arvoon sisältyy yrityksen jalostuksessa syntyvää lisäarvoa (Fredriksson ym. 2008, 105). Tämä tuloslaskelman erä liittyy ainoastaan valmistustoimintaa harjoittaviin yrityksiin. Palvelutoimintaa harjoittavat yritykset on luonnollisesti rajattu tämän erän ulkopuolelle. (Salmi 2010, 48.)

Kolmas yrityksen toiminnan laajuutta kuvaava erä on **valmistus omaan käyttöön**. Tähän erään kirjataan yrityksen oman pitkäkestoisen omaisuuden aikaansaannista syntyneet kulut. (Salmi 2010, 48.) Vaikka yrityksessä tapahtuukin omaan käyttöön otettua valmistusta, ei tätä erää välttämättä kuitenkaan esitetä tuloslaskelmassa. Vaihtoehtoisesti voidaan tehdä menonsiirtokirjauksia tuloslaskelman niiltä tileiltä, joihin sisältyy kuluja valmistuksesta omaan käyttöön. (Salmi 2010, 48.) Valmistus omaan käyttöön –erä toimiikin yhteisenä korjauseränä kaikille niille menoille, joita on tarvittu omaan käyttöön otetun tuotteen valmistamisessa (Leppiniemi & Leppiniemi 2010).

Neljäs ja viimeinen tuloslaskelmassa toiminnan laajuutta kuvaava erä on **liiketoiminnan muut tuotot**. Liiketoiminnan muihin tuottoihin kirjataan muusta kuin varsinaisesta liiketoiminnasta saadut tulot, kuten vuokratuotot, pysyvien vastaavien myynnistä saadut tulot ja avustukset. Koska liiketoiminnan muihin tuottoihin voidaan kirjata myös kertaluonteisia tuottoja kuten vakuutuskorvauksia, saattaa se aiheuttaa ongelmia tuloslaskelman tulkitsemisessa. Liiketoiminnan muita tuottoja tarkastellessa tulisikin aina selvittää mistä tuotot on saatu ja kuinka säännöllisiä ne ovat. (Salmi 2010, 48.) Liiketoiminnan muut tuotot voidaankin tilinpäätöstä analysoitaessa rinnastaa satunnaisiin tuottoihin, etenkin pysyvien vastaavien myyntivoittojen osalta. Näin vältetään varsinaisen liiketoiminnan tuottojen ja liiketoimintaan kuulumattomien erien sekoittuminen. (Leppiniemi & Leppiniemi 2010.)

Tuloslaskelman ensimmäinen kulumäki on **materiaalien ja palveluiden ostot** (Salmi 2010, 50). Tässä kohdassa esitetään yrityksen vaihto-omaisuusostojen määrää. Nämä ostot voivat liittyä yrityksen myymiin, tai vielä myymättä oleviin, myytäväksi hankittuihin tavaroihin ja palveluihin tai niiden valmistamiseen (Leppiniemi & Leppiniemi 2010). Materiaalien ja palveluiden ostot jakaantuvat edelleen kahteen pääryhmään jotka ovat aineet, tarvikkeet ja tavarat sekä ulkopuoliset palvelut (Salmi 2010, 50).

Aineet, tarvikkeet ja tavarat - kohtaan kirjataan kaikki raaka-aineiden, puolivalmisteiden ja valmiiden tavaroiden ostot. Sillä, ovatko tavarat myyty vai vielä varastossa, ei ole väliä. Varaston muutoksella ostot saadaan muutettua liikevaihtoa vastaaviksi, kuten suoriteperusteisuus edellyttää. Liikevaihdon jälkeen esitetty varastojen muutos koski valmisteveraston muutosta. Tässä kohdassa varastojen muutos koskee kaikkia muita paitsi valmisteverastojen muutosta. Tällaisia voivat olla esimerkiksi myyntivaraston tai raaka-ainevaraston muutokset. (Salmi 2010, 50.)

Ulkopuolisten palveluiden ostot - kohdassa esitetään yrityksen myymiin tuotteisiin tai palveluihin suoraan liittyvät kulut, jotka johtuvat aliurakoinnista, alihankinnasta tai työvoiman vuokraamisesta. Nämä kulut eivät saa olla oman henkilökunnan kuluja. Lisäksi, jos kulut eivät liity yrityksen varsinaiseen liiketoimintaan, tulee ne käsitellä liiketoiminnan muissa kuluissa. (Salmi 2010, 50.)

Tuloslaskelman viisi ensimmäistä riviä voidaan yhdistää, jos kyseessä on pieni kirjanpitovelvollinen. Ehtona on, että joko päättyneellä tai sitä edeltävällä tilikaudella kirjanpitovelvollisen liikevaihto on ollut 3,4 miljoonaa euroa, taseen loppusumma on ollut 1,7 miljoonaa euroa tai yrityksen palveluksessa on ollut keskimäärin 25 henkeä. Jos yksi edellä mainituista ehdoista ylittyy, kirjanpitovelvollinen voi yhdistää tuloslaskelman viisi ensimmäistä riviä ja esittää ne yhteissummana, bruttotuloksena. Menettely helpottaa pienten kirjanpitovelvollisten tilinpäätöksen tekemistä ja vähentää kilpailijoiden saamaa informaatiota. (Salmi 2010, 50-51.)

Seuraava tuloslaskelmassa esitettävä kuluerä on **henkilöstökulut**. Henkilöstökuluihin katsotaan kuuluvaksi vain oman henkilökunnan aiheuttamat kulut. Henkilöstökulut jaetaan kahteen pääryhmään, jotka ovat **palkat ja palkkiot** sekä **henkilösivukulut**. Viimeksi mainittu jakaantuu vielä kahteen alaryhmään, jotka ovat **eläkekulut** ja **muut henkilösivukulut**. (Salmi 2010, 51.)

Eläkekuluihin kuuluu vapaaehtoiset ja pakolliset eläkevakuutusmaksut ja kirjanpitovelvollisen itse maksamat eläkkeet. Muihin henkilösivukuluihin kuuluvat suoraan palkkojen ja palkkioiden perusteella määräytyvät henkilösivukulut. (Leppiniemi & Leppiniemi 2010.) Tällaisia ovat muun muassa sosiaaliturvamaksut, ryhmähenkivakuutus ja työttömyysvakuutus (Salmi 2010, 51). Henkilösivukulut eivät sisällä luontoiseduista aiheutuvia kuluja. Ne kirjataan luonteensa mukaisille kulutileille liiketoiminnan muihin kuluihin ja suunnitelman mukaisiin poistoihin. (Leppiniemi & Leppiniemi 2010.)

Kohdassa **poistot ja arvonalentumiset** kirjanpitovelvollinen ilmoittaa pitkävaikutteisten tuotannontekijöiden hankintamenosta vähennetyt poistot. Poistot tehdään etukäteen laaditun, viimeistään omaisuuden hankintahetkellä tehdyn poistosuunnitelman mukaan. Suunnitelma laaditaan sen pohjalta miten omaisuusesineen arvioidaan vaikuttavan eri tilikausien tulonmuodostumiseen. (Leppiniemi & Leppiniemi 2010.) Yleensä yritykset tekevät poistonsa kahdenlaisten poistosuunnitelmien mukaan. Poistot voidaan tehdä joko elinkeinoverolain (EVL) sallimien enimmäispoistojen mukaan tai hyödykekohtaisina tasapoistoina. Ensimmäinen on etenkin pk-yritysten käyttämä poistosuunnitelmamalli, kun taas jälkimmäinen on enemmän suurempien yritysten käyttämä. (Salmi 2010, 52.)

Perustana suunnitelman mukaisille poistoille on pysyviin vastaaviin kuuluvien hyödykkeiden taloudellinen kuluminen. Suunnitelman mukaisilla poistoilla ei pyritä siihen, että tasearvo ilmaisisi hyödykkeen käyvän arvon tai todennäköisen luovutushinnan. Arvoperustana suunnitelman mukaisissa poistoissa käytetään lähtökohtaisesti hankintamenon ja jäännösarvon välistä erotusta. (Leppiniemi & Leppiniemi 2010.)

Yritykset voivat käyttää suurta valinnanvapautta poistojärjestelmänsä valinnassa. Tämä koskee niin poistoperiodia, poistojärjestelmän valintaa kuin jäännösarvon huomioon ottamista. Erilaisten poistoihin liittyvien ratkaisujen vuoksi erot eri yritysten välillä saattavat muodostua suuriksikin. Tämän vuoksi yrityksiä analysoitaessa poistot kannattaa standardisoida esimerkiksi muuttamalla ne elinkeinoverolain enimmäispoistojen määräisiksi. Sen sijaan yhden yrityksen tapa vähentää poistonsa pysyy yleensä jo pelkästään kirjanpitolain johdonmukaisuusperiaatteen vuoksi samana tilikaudesta toiseen. (Leppiniemi & Leppiniemi 2010.)

Viimeinen kuluerä ennen liikevoittoa on **liiketoiminnan muut kulut**. Tämä erä sisältää kulut, joille ei ole tuloslaskelmassa varattu omaa erillistä ryhmää. Tämän vuoksi sen sisältö on laaja ja kirjava. Liiketoiminnan muihin kuluihin kirjataan muun muassa vuokrat, vakuutukset, mainonta sekä henkilökunnan vapaa-aikaan ja koulutukseen liittyvät kulut. Ryhmään kuuluvista olennaisista kuluista on yleensä tarkempi erittely liitetiedoissa. (Salmi 2010, 52-53.)

Kuten liiketoiminnan muiden tuottojen ja satunnaisten tuottojen niin myös muiden kulujen ja satunnaisten kulujen osalta tulee arvioida ovatko tapahtumat toistuvia vai kertaluonteisia. Olennaiset kertaluonteiset erät kirjataan satunnaisiin kuluihin, kun taas toistuvat kirjataan liiketoiminnan muihin kuluihin. (Salmi 2010, 53.)

Liikevoitto (-tappio) on tuloslaskelman ensimmäinen tulosrivi. Se kertoo mitä jää jäljelle kun liikevaihdosta ja liiketoiminnan muista tuotoista on vähennetty lyhyt- ja pitkävaikutteiset kulut. Liikevoitto (-tappio) antama tulos on pääomarakenteesta riippumaton sillä siinä ei ole otettu huomioon myöhempänä tulevia rahoitustoiminnan, satunnaisten erien, tilinpäätösjärjestelyiden ja verojen vaikutuksia. Siksi se antaa yritysjohdolle tärkeää informaatiota nimenomaan liiketoiminnan kannattavuudesta. (Salmi 2010, 54.)

Liikevoiton jälkeen jäljelle jäävään tulokseen lasketaan mukaan **rahoituserät**. Rahoituserät antavat tietoa yrityksen rahoitus- ja sijoitustoiminnan tuloksesta. Rahoitustuotot ja –kulut tulee

eritellä tarkasti, jotta saadaan selville rahoitustoiminnan kohdistuminen toisaalta saman konsernin yrityksiin ja muihin tahoihin. Näin saadaan tietoa kuinka joustavia tai sitovia yrityksen rahoitusratkaisut ovat, ja millaisia liikesuhteita yrityksellä on. (Leppiniemi & Leppiniemi 2010.)

Tuloslaskelman toinen tulosrivi on **voitto (tappio) ennen satunnaisia eriä**. Liiketoiminnan kulujen lisäksi se ottaa huomioon myös rahoituserät. (Salmi 2010, 54.)

Tuloslaskelmakaava jatkuu **satunnaisten tuottojen ja kulujen** erällä. Satunnaiset tuotot ja kulut ovat tavanomaisista poikkeavia, kertaluontoisia, olennaisia ja vaikeasti ennakoitavia liiketapahtumia, joilla ei ole suoranaista yhteyttä säännölliseen liiketoimintaan. Niiden ero liiketoiminnan muihin tuottoihin ja kuluihin on pieni ja tarkemmat tiedot satunnaisista tuotoista ja kuluista tulee kirjata liitetietoihin, mikäli erät eivät ole vähäisiä. (Fredriksson ym. 2008, 115.)

Satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin luetaan kuuluvaksi muun muassa liiketoiminnasta luopumisen yhteydessä syntyvä käyttöomaisuuden myyntivoitto tai tappio. Normaalin liikeomaisuuden myynnin yhteydessä syntyneen myyntivoiton/tappion ei katsota olevan satunnaista, vaan tällöin myyntivoitto tai –tappio tulee kirjata liiketoiminnan muihin tuottoihin tai liiketoiminnan muihin kuluihin. (Leppiniemi & Leppiniemi 2010.) Konserniavustusta ja akordia pidetään myös satunnaisena, jos niiden rahamäärä on olennainen. Satunnaisiin tuottoihin tulee merkitä myös osakeyhtiön saama lahjoitus. (Fredriksson ym. 2008, 114-115.)

Tuloslaskelman kolmas tulosrivi, **voitto/tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja**, kertoo säännöllisen liiketoiminnan ja satunnaisten tapahtumien tuloksen ennen vero- ja voitonjakoon liittyviä järjestelyjä (Salmi 2010, 55).

Tilinpäätössiirtoihin merkitään vapaaehtoiset varaukset ja poistoeron muutos. Nämä eivät ole liiketapahtumia, vaan niiden tarkoituksena on ainoastaan tuloksen järjestely. Vapaaehtoiset

varaukset ja poistoero tulee vähentää kirjanpidossa ja kirjata tuloslaskelmaan, mikäli ne halutaan saada verotuksessa vähennyskelpoisiksi. (Leppiniemi & Leppiniemi 2010.)

Vapaaehtoisia varauksia ovat toimintavaraus ja jälleenhankintavaraus. Ne ovat tuloksensääätelyeriä, jotka on säädetty verotuksessa vähennyskelpoisiksi. Toinen tilinpäätössiirtoihin kuuluva erä, poistoero, tarkoittaa verotuksessa hyväksytyn poiston ja suunnitelman mukaisen poiston välistä erotusta. (Leppiniemi & Leppiniemi 2010.) Poistoeroa syntyy siinä tapauksessa, jos suunnitelman mukaiset poistot tehdään erisuuruisina kuin verotuksessa hyväksyttävät enimmäispoistot. Esimerkiksi jos suunnitelman mukaiset poistot ovat verotuksessa hyväksyttäviä enimmäispoistoja pienemmät mutta verotuksessa poistot halutaan vähentää suunnitelman mukaista suurempina, voidaan kirjanpidossa lisätä poistoeron muutosta. Tätä kutsutaan ylipoistojen tekemiseksi. Vastaavasti poistoeroa voidaan halutessa purkaa korkeintaan kuitenkin yhtä paljon kuin on tehty suunnitelman mukaisia poistoja. Tätä kutsutaan alipoistojen tekemiseksi. (Salmi 2010, 56).

Taloudelliselta luonteeltaan tilinpäätössiirrot voidaan rinnastaa voittovaroihin (Leppiniemi & Leppiniemi 2010). Ylipoistojen avulla voidaan pienentää verotettavaa tulosta. Tämä kirjataan tuloslaskelmassa kohtaan poistoeron muutos ja taseessa kertyneeseen poistoeroon. Tämä tase-erä voidaan rinnastaa omaan pääomaan sillä se edustaa yritykseen pidätettyjä voittovaroja. Poistoeron purkamisella voidaan vastaavasti kasvattaa verotettavaa tulosta ja parantaa tilikauden voittoa sekä omistajille jaettavissa olevaa vapaata omaa pääomaa. (Salmi 2010, 56).

Tuloveroissa esitetään yrityksen veronalaisen tulon perusteella määräytyvät, suoriteperusteiset tuloverot (Leppiniemi & Leppiniemi 2010.) Kohdassa voidaan esittää tilikautta koskevien verojen lisäksi jaksotuseroista johtuvat laskennalliset verosaamiset ja velat. Vaihtoehtoisesti ne voidaan esittää myös liitetiedoissa. (Salmi 2010, 57.)

Verotarkastuksen yhteydessä maksuunpannut aikaisempia tilikausia koskevia verot voidaan esittää kohdassa muut välittömät verot, mikäli ne katsotaan merkitykseltään vähäisiksi. Olennaiset tällaiset erät voidaan esittää satunnaisissa kuluissa. Käytännössä muut välittömät verot ovat tuloslaskelmassa harvinaisia. (Salmi 2010, 57.)

Kun kaikki tilikauden tuotot ja kulut on otettu huomioon, jää jäljelle **tilikauden voitto/tappio**. Se kertoo yrityksen nettovarallisuuden muutoksen. Mahdollinen voitto voidaan jakaa, tai sillä voidaan kasvattaa omaa pääomaa, jolloin se jää käytettäväksi toiminnan varmistamiseen, ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Jakamatta jätetty voitto voidaan käyttää voitonjakoon myöhemminä tilikausina. (Salmi 2010, 57.)

Tilikauden voitto/tappio kohtaa tarkasteltaessa tulee ottaa huomioon, että se saattaa sisältää erilaisia satunnaisia eriä, tilinpäätösjärjestelyitä ja niihin liittyviä veroja. Kyse ei siis välttämättä ole jatkuvan ja säännöllisen liiketoiminnan tuloksesta. (Salmi 2010, 57.)

2.4 Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelmalla tarkoitetaan laskelmaa kirjanpitovelvollisen rahavirroista yhden tilikauden aikana. Rahoituslaskelmasta on käytävä ilmi varojen hankinta ja käyttö, eli miten kirjanpitovelvollinen on saanut rahavirtaa ja mihin se on kerryttämänsä rahavirran käyttänyt. (Kirjanpitolausokunnan yleisohje rahoituslaskelman laatimisesta 30.1.2007.) Kassaperusteisuudesta johtuen rahoituslaskelmasta näkyy konkreettisesti kassaan tullut ja kassasta lähtenyt raha (Talentum Lehtiarkisto 2008, hakupäivä 7.2.2011).

Kuten tuloslaskelma ja tase myös rahoituslaskelma on tilinpäätöksen itsenäinen osa, josta on annettava liitetiedot (KHT-yhdistys 2010, 16). Julkisen osakeyhtiön on sisällytettävä tilinpäätökseensä rahoituslaskelma. Kirjanpitovelvollisen ollessa yksityinen osakeyhtiö tai

osuuskunta on sen liitettävä tilinpäätökseensä rahoituslaskelma mikäli sen päätyneellä ja sitä edeltäneellä tilikaudella on ylittynyt kaksi kirjanpitolain 3 luvun 9 §:n 2 momentissa olevista kolmesta rajasta. Rajat ovat liikevaihdon tai sitä vastaavan tuoton osalta 7 300 000 euroa, taseen loppusumman osalta 3 650 000 ja henkilöstömäärän osalta 50. (Kirjanpilolaki 30.12.1997/1336.)

Rahoituslaskelman laatimisesta ja sisältövaatimuksista säännellään kirjanpilolaissa ja kirjanpilolasetuksessa sekä kirjanpilolautakunnan rahoituslaskelman laadintaa koskevassa yleisohjeessa. Tästä yleisohjeesta löytyy yksityiskohtaisempi laadinta- ja esitystapaohjeistus, sillä kirjanpilolain ja -asetuksen säännöksiä on rahoituslaskelman osalta varsin vähän. Toisin kuin tuloslaskelman ja taseen kohdalla, kirjanpilolasetus ei esimerkiksi sisällä rahoituslaskelmakaavaa tai liitetietovaatimuksia. Yleisohjeen antamat rahoituslaskelmakaavat eivät ole kirjanpilovelvollista sitovia vaan ne ovat suosituksia mitä seikkoja rahoituslaskelmassa tulisi olla. (KHT-yhdistys 2010, 16.) Tästä johtuen kirjanpilovelvollinen voi perustellusta syystä ja oikean ja riittävän kuvan niin vaatiessa poiketa kirjanpilolautakunnan yleisohjeen mukaisesta rahoituslaskelmasta kuitenkin siten, että rahoituslaskelman tulee sisältää rahavirtojen kolmijaon mukaiset liiketoiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirrat. (Kirjanpilolautakunnan yleisohje rahoituslaskelman laatimisesta 30.1.2007.) Suoran rahoituslaskelman kaava on esitetty liitteessä 2.

Rahoituslaskelmassa on tultava esille tilikauden rahavirrat sekä erien vertailutieto edelliseltä tilikaudelta. Suoriteperusteisia rahoituslaskelmia ei voida sisällyttää tilinpäätöksiin vaan rahoituslaskelma on esitettävä maksuperusteisena. Kansainvälisen käytännön mukaan rahoituslaskelmassa tulee noudattaa rahavirtojen kolmijakoa. (KHT-yhdistys 2010, 19.) Tämä tarkoittaa, että rahoituslaskelmassa on esitettävä liiketoiminnan rahavirta, investointien rahavirta ja rahoituksen rahavirta (Kirjanpilolasetus 30.12.1997/1339). Rahoituslaskelma päättyy likvidien varojen eli yrityksen kassan nettomuutokseen, josta selviää kassaan tulleet ja kassasta lähteneet rahat (Talentum Lehtiarkisto 2008, hakupäivä 7.2.2011).

2.4.1 Rahavirtojen kolmijako

Liiketoiminta on yrityksen tarkoitusta toteuttavaa jatkuvaa ja suunnitelmallista tuotteiden tai palveluiden tuottamista ja myymistä. Liiketoimintaan luetaan rahoituslaskelmaa laadittaessa myös muu toiminta, jota ei voida pitää investointi- tai rahoitustoimintana. (Kirjanpitolautakunnan yleisohje rahoituslaskelman laatimisesta 30.1.2007.)

Liiketoiminnan rahavirta kertoo yrityksen tilikauden aikana liiketoiminnallaan synnyttämät ja käyttämät rahavirrat. Nämä rahavirrat käytetään pitkällä tähtäimellä toimintaedellytysten säilyttämiseen sekä maksuihin oman ja vieraan pääoman sijoittajille. (KHT-yhdistys 2010, 26.) Liiketoiminnan rahavirtaa pidetäänkin yrityksen rahoituksellisen terveyden perustana (Salmi 2010, 205).

Liiketoiminnan rahavirtaan kuuluvia saatuja maksuja ovat tavaroiden ja palveluiden myynnistä saadut maksut ja liiketoiminnasta johtuvat liiketoiminnan muista tuotoista saadut maksut sekä korkotulot ja muista rahoitustuotoista aiheutuneet maksut, satunnaisista tuotoista aiheutuneet maksut, veronpalautukset ja saadut avustukset, jotka eivät johdu tai niitä ei voida kohdistaa investointeihin tai rahoitukseen. Lisäksi liiketoiminnan rahavirtaan kuuluu vaihtuviin vastaaviin merkityt korollisten lainasaamisten vähennykset sekä niistä saadut korot. (KHT-yhdistys 2010, 26.)

Liiketoiminnan rahavirtaan merkittäviä suoritettuja maksuja ovat aineista, tarvikkeista ja tavaroista sekä ulkopuolisista palveluista suoritettut maksut, palkat ja palkkiot sekä henkilösivukuluista aiheutuneet maksut, liiketoiminnasta johtuvat liiketoiminnan muihin kuluihin kuuluvat maksut, korot ja rahoituskulut sekä satunnaisista kuluista aiheutuneet maksut ja verot mikäli niitä ei voida kohdistaa tai ne eivät johdu investoinneista tai rahoituksesta. (KHT-yhdistys 2010, 26-27.)

Investoinnit käsittävät pysyviin vastaaviin luettavien hyödykkeiden ja sijoitusten hankkimisen ja niiden myymisen tai muun luovuttamisen sekä sijoituksista saatavat korko- ja osinkotulot (Kirjanpitolautakunnan yleisohje rahoituslaskelman laatimisesta 30.1.2007). Tekemällä investointeja yritys pyrkii varmistamaan toimintansa jatkuvuuden ja kasvun pitkällä aikavälillä (KHT-yhdistys 2010, 27). **Investointien rahavirtaan** katsotaan kuuluvaksi pysyviin vastaaviin kuuluvien aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden ja sijoitusten hankinnasta suoritettut maksut sekä niiden myynnistä tai muusta luovuttamisesta saadut maksut. Edellisiin katsotaan kuuluvaksi myös pysyviin vastaaviin luettavien lainasaamisten lisäykset ja vähennykset. Investointien rahavirtaan katsotaan kuuluvan lisäksi saadut investointiavustukset ja avustuksella rahoitettujen investointien hankintamenot sekä korko- ja osinkotulot ja muut vastaavat tulot pysyviin vastaaviin kuuluvista sijoituksista, jotka eivät kuulu liiketoiminnan rahavirtoihin. (Kirjanpitolautakunnan yleisohje rahoituslaskelman laatimisesta 30.1.2007.)

Investointien rahavirtaan katsotaan lisäksi kuuluvan kaikki oman ja vieraan pääoman ehtoihin instrumentteihin kuuluvat maksut ja maksut koroista ja muista rahoitustuotoista ja -kuluista mikäli niitä ei lueta rahavaroihin. Lisäehtona on, että näitä rahoitusarvopapereita ei ole hankittu kaupankäyntiä varten. (KHT-yhdistys 2010, 28.)

Rahoitus käsittää oman pääoman ja vieraan rahoituspääoman lisäykset ja vähennykset sekä omalle pääomalle maksettavat korvaukset ja muun voitonjaon (Kirjanpitolautakunnan yleisohje rahoituslaskelman laatimisesta 30.1.2007). Rahoitustoiminnalla käsitetään yrityksen vieraan tai oman pääoman ehtoista rahoittamista. **Rahoituksen rahavirrasta** voidaan tulkita tämän rahoitustoiminnan tuloksia kuten oman ja vieraan pääoman muutoksia, omalle pääomalle maksettavia korvauksia ja muita voitonjakoon liittyviä maksuja. Rahoituksen rahavirtalaskelman avulla voidaan päätellä miten yritys on rahoittanut mahdollisen negatiivisen liike- ja investointitoiminnan tuloksena syntyneen nettorahavirran tai jos rahavirta on ollut positiivista, mihin tämä ylijäämä on käytetty. (KHT-yhdistys 2010, 28.)

Rahoituksen rahavirta koostuu pääasiassa taseen vastattavaa puolen erien muutoksista. Näitä ovat muun muassa maksullinen oman pääoman lisäys, omien osakkeiden lunastaminen, hankkiminen ja luovuttaminen, pääomalainojen nostot ja takaisinmaksut, lyhyt- ja pitkäaikaisten lainojen nostot ja takaisinmaksut, maksetut osingot ja muu varojen jako sekä saatu tai annettu konserniavustus, joka on maksettu. Jos rahoituksen rahavirrassa esitetään lainan hoitoon liittyviä maksuja, katsotaan korko kuuluvaksi liiketoiminnan rahavirtaan ja lyhennys rahoituksen rahavirtaan. (KHT-yhdistys 2010, 28-29).

2.4.2 Rahavarat

Rahavirtaan kohdistuva rahoituslaskelma päättyy kassavarojen, eli rahavarojen muutokseen (Salmi 2010, 204). Rahavarat jaetaan käteisvaroihin ja muihin rahavaroihin. Sellaiset arvopaperit, jotka esitetään taseessa vaihtuvien vastaavien pääryhmässä, luetaan rahavaroihin. Rahavaroja voivat olla esimerkiksi valtion velkasitoumukset ja pankkien sijoitustodistukset sekä muiden yritysten liikkeelle laskemat yritystodistukset, jos ne on otettu julkisen kaupankäynnin kohteeksi. Myös joukkovelkakirjalainoihin tehdyt sijoitukset kuuluvat rahavaroihin, jos lainan pääoman takaisinmaksuun on suhteellisen lyhyt aika, esimerkiksi kolme kuukautta tilikauden päättyessä. (Kirjanpitolautakunnan yleisohje rahoituslaskelman laatimisesta 30.1.2007.)

Rahavaroihin kuuluvat siis käteinen raha ja vaadittaessa maksettavat pankkitalletukset. Käteisvaroja ovat luonnollisesti taseen ilmoittamat rahat ja pankkisaamiset lukuun ottamatta määräaikaistalletuksia ja pantattuja rahavaroja. Näiden rahaksi muuttamiseen kesken määräajan kirjanpitovelvollisella ei ole oikeutta. Myöskään luottollisen pankkitilin luottolimiitin nostamatonta osaa ei lueta rahavaroihin. (KHT-yhdistys 2010, 32.)

Muihin rahavaroihin katsotaan kuuluvaksi taseen rahoitusarvopaperit - kohtaan kuuluvat sijoitukset. Näiden sijoitusten jälkimarkkinoiden tulee olla erittäin likvidit eli niiden tulee olla helposti realisoitavissa tiedossa olevaan rahamäärään. Lisäksi niiden arvomuutosriskin on

oltava vähäinen. Tällaisia sijoituksia ovat muun muassa jo edellä mainitut valtion velkasitoumukset. Osakesijoitusten katsotaan sisältävän liian suuren riskin arvovaihtelulle ja siksi niitä ei katsota kuuluvaksi rahavaroihin. (KHT-yhdistys 2010, 33.)

Jotta sijoitukset luetaan rahavaroihin, tulee niiden maturiteetin, eli takaisinmaksuajan olla suhteellisen lyhyt, esimerkiksi enintään kolme kuukautta. Tätä rajaa pidetään keinotekoisena, mutta sitä on syytä noudattaa, jotta rahoituslaskelman laadintakäytäntö muodostuisi yhdenmukaiseksi. (KHT-yhdistys 2010, 34.)

2.4.3 Rahoituslaskelman muoto

Liiketoiminnan rahavirtapohjainen rahoituslaskelma voidaan laatia joko suoran tai epäsuoran rahoituslaskelman muotoon. Se, missä muodossa rahoituslaskelma laaditaan, vaikuttaa ainoastaan liiketoiminnan rahavirran esittämiseen, eikä sillä ole vaikutusta liiketoiminnan rahavirran lopputulokseen. Investointien ja rahoituksen rahavirrat esitetään molemmissa muodoissa samalla tavalla. (Kirjanpitolautakunnan yleisohje rahoituslaskelman laatimisesta 30.1.2007.)

Suorassa rahoituslaskelmassa liiketoiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirrat ilmoitetaan lähtökohtaisesti bruttomääräisinä (Kirjanpitolautakunnan yleisohje rahoituslaskelman laatimisesta 30.1.2007). Näitä bruttoperusteisia kassaan ja kassasta maksuja ei saa muualta tilinpäätöksestä vaan ne tulee kerätä esimerkiksi kirjanpidon pääkirjatileiltä tai oikaista tuloslaskelman suoriteperusteisia eriä, jotta voidaan selvittää liiketoiminnan rahavirta. Suoraa rahoituslaskelmamallia pidetäänkin yleisesti epäsuoraa informatiivisempänä. Suomessa Kirjanpitolautakunta sekä IAS 7-standardi suosittelevat suoran rahoituslaskelma menetelmän käyttöä. Myös muun muassa USA:n ja Ison-Britannian laskentasuosituksien asettajat suosittelevat suoraa rahoituslaskelma menetelmää. (KHT-yhdistys 2010, 29–30.)

Epäsuora rahoituslaskelmamalli perustuu tuloslaskelman suoriteperusteisen tuloksen oikaisemiseen maksuperusteiseksi (liite 3). Se on nettoperusteinen laskelma, jossa tuloslaskelman välitulosta, ”Voitto/tappio ennen satunnaisia eriä” oikaistaan liiketoiminnan rahavirran selvittämiseksi. Välituloksen oikaisu tehdään ennen sitä tuloslaskelmassa esitetyillä erillä, jotka eivät ole rahavirtaa tai jotka esitetään muualla rahoituslaskelmassa. (KHT-yhdistys 2010, 29–30.) Tällaisia eriä ovat muun muassa varastojen muutokset, liiketoimintaa koskevien lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten ja -velkojen muutokset, suunnitelman mukaiset poistot, realisoitumattomat kurssivoitot ja -tappiot sekä muut vastaavat tuotot ja kulut, joihin ei liity maksutapahtumaa ja investointien ja rahoituksen rahavirtaan kuuluvat, tuloslaskelmaan merkityt erät, kuten liiketoiminnan muihin tuottoihin ja kuluihin merkityt pysyvien vastaavien aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot sekä investointien rahavirtaan kuuluvat osinkotuotot. (Kirjanpitolautakunnan yleisohje rahoituslaskelman laatimisesta 30.1.2007.) Esitystavasta johtuen epäsuorassa mallissa ei ole kyse niinkään rahavirtojen esityksestä (KHT-yhdistys 2010, 30-31).

Epäsuora rahoituslaskelma aloitetaan laatijan itse päättämästä tuloslaskelman erästä. Ainoa ehto on, että rahoituslaskelma tulee aloittaa tuloslaskelma kaavaan sisältyvästä erästä. Epäsuoraa rahoituslaskelmamallia pidetään halvempänä ja helpompana laatia kuin suoraa mallia ja siksi se onkin suosittu niin Suomessa kuten myös muissa maissa, joissa se on sallittu. Epäsuoran mallin heikkoutena voidaan pitää sen vähäistä informaatioarvoa. (KHT-yhdistys 2010, 29-30.)

2.4.4 Rahoituslaskelmasta saatava informaatio

Rahoituslaskelmasta saatavan informaation pohjalta voidaan arvioida, mikä on yrityksen kyky saada aikaan kassavirtaa ja miten yritys pystyy vaikuttamaan kassavirtojen määrään ja ajoitukseen liiketoimintaympäristössään. Aikaisemman kassavirta informaation pohjalta voidaan ennustaa myös tulevia kassavirtoja, niiden määriä ja ajoitusta. (Tilisanomat 2005, hakupäivä 9.2.2011.)

Liiketoiminnan rahavirta määrittelee rahavirran riittävyyden minimitason. Liiketoiminnan rahavirran tulisi olla positiivinen, sillä muuten yritys joutuu rahoittamaan juoksevan toimintansa joko olemassa olevilla rahavaroillaan, ottamalla velkaa, myymällä omaisuuttaan tai kauppaamalla uusia osakkeitaan. Jos liiketoiminnan rahavirta pysyy pitkään negatiivisena, katsotaan sen oleva selvä tulevan konkurssin merkki. Negatiivinen liiketoiminnan rahavirta heikentää rahoittajien uskoa, velansaanti vaikeutuu ja pitkäkestoiseksi tarkoitettua omaisuuttakaan ei voi myydä loputtomiin. (Salmi 2010, 209.)

Vapaa kassavirta kertoo paljonko yritykselle jää rahaa lainojen lyhennyksiin, laajenemiseen, sijoituksiin, omien osakkeiden ostoon ja osingonjakoon. Vapaa kassavirta syntyy kun liiketoiminnan kassavirrasta vähennetään investoinnit. Mitä suurempi on yrityksen vapaa kassavirta, sen paremmin se pystyy hyödyntämään tarjoutuvat liiketoimintamahdollisuudet. (Salmi 2010, 209-210.)

Rahavirtaan vaikuttavat muun muassa suurista investoinneista pidättäytyminen, joka kasvattaa merkittävästi kannattavan yrityksen likvidejä varoja. Vastaavasti kasvuyrityksissä voimakkaat investoinnit painavat liiketoiminnan rahavirrat negatiivisiksi. Myös ostolaskujen ja myyntituottojen tulisi olla tasapainossa, asiakkaille annettujen maksuaikojen tulisi olla lyhyitä ja maksut tulisi saada perittyä ajallaan, jotta käyttöpääomaan sitoutunut rahamäärä saadaan pidettyä kurissa. (Talentum Lehtiarkisto 2008, hakupäivä 7.2.2011.)

2.5 Tuloslaskelman ja rahoituslaskelman eroja

Kirjanpito on kehittynyt alun puhtaana kassavirran laskennasta, jossa vain merkattiin tehdyt kaupat muistiin ensin tuloslaskentaan ja sitten omaisuuslaskentaan. Nykyään kirjaukset tehdään suoriteperusteisesti tuloslaskelmaan, ja taseeseen kirjataan saamiset ja velat. (Talousteema 2010. hakupäivä 2.2.2011.)

Tilinpäätösraporteista tuloslaskelma kertoo yrityksen potentiaalisen, mahdollisen maksimikassavirran, joka koostuu tuotoista, myynnin kuluista, muista kuluista, koroista ja veroista. Se ei kerro liiketoiminnan kassavirtaa. Tuloslaskelman ilmoittama voitto tarkoittaa kirjanpidollista voittoa eli vastaavaa rahamäärää ei ole saatu vielä yrityksen kassaan. (Talousapu, hakupäivä 9.2.2011.)

Rahoituslaskelma kertoo yrityksen todellisen kassavirran, joka on jakautunut liiketoiminnan-, investointien- ja rahoituksen kassavirtaan. Siitä voidaan lukea kassaan maksetut myyntituotot, kassasta maksetut liiketoiminnan kulut, maksetut investoinnit ja kassaan saadut ja kassasta maksetut rahoituserät. (Talousapu, hakupäivä 9.2.2011.)

Tase kertoo liiketoiminnan varat ja velat sekä yrityksen rahavarat kauden alussa ja lopussa. Taseessa ilmoitettuja rahamääriä ei ole vielä saatu kassaan tai vastaavasti taseessa ilmoitettu rahamäärä ollaan velkaa ja sitä ei ole vielä maksettu. (Talousapu, hakupäivä 9.2.2011.)

Tärkeimmät lähteet yrityksen taloudellista tilaa ja toimintaedellytyksiä arvioitaessa ovat tuloslaskelma ja tase. Ne ovat myös välttämättömiä informaatiolähteitä yrityksen talouden hallintaan. Erilaisista jaksotus- ja arvostusperusteista johtuen niiden tulkinnassa on kuitenkin omat ongelmansa. Lisäksi tuloslaskelman ja taseen antama informaatio rahavirroista ja niiden vaikutuksesta kassan määrään on hyvinkin rajallinen. (Salmi 2010, 200.)

Nykyään tuloslaskelmasta on vaikeaa päätellä tuottaako yritys voittoa vai tappiota. Tuloslaskelma ja tase ovat muuttuneet kovin abstrakteiksi ja on vaikeaa osoittaa missä tuloslaskelman jäämät, voitto ja tappio, ovat ja missä ne näkyvät. (Leppiniemi & Leppiniemi 2010.) Jaksotus- ja arvostusperusteista johtuen tuloslaskelman voitto voi olla hyvin vaikeasti tulkittavissa, eikä sillä välttämättä mitään tekemistä yritykseen tulleen todellisen rahavirran kanssa (Salmi 2010, 200). Voiton määrään vaikuttavat muun muassa tilikauden aikana realisoituneet tulot ja menot, kassatulot ja kassamenot ja varallisuuden arvojen muutokset (Leppiniemi & Leppiniemi 2010).

Myös taseessa lähes jokainen erä voidaan arvostaa eri tavoin ja osalla näistä arvostusratkaisuista, kuten vaihtuvien vastaavien arvostamisella, on vaikutusta tilikauden tulokseen. Ainoastaan rahavarat on sellainen varallisuuden muoto, joka on sisällöltään yksiselitteinen ja joka arvostetaan hyvin yhteneväisesti. Yrityksen koon kasvaessa ja rakenteen monimutkaistuessaa tuloslaskelmaan tulee entistä enemmän eriä, jotka eivät ole rahavirtaa. (Salmi 2010, 200.)

2000-luvun alusta lähtien kassavirran merkitys on korostunut osakemarkkinoilla. Vakuuttaakseen rahoittajat liiketoiminnan tulee tuottaa positiivista kassavirtaa. Myös lainanantajien näkökulma on kassavirrassa. Lainarahoilla tehdyn investoinnin tulee tuottaa liiketoiminnan kassavirtaa, jolla voidaan hoitaa paitsi juoksevat menot, myös lainan korot ja lyhennykset. Yhteistä rahoittajien ja lainanantajien intresseissä on myös lyhentynyt odotusaika. Sijoitetun rahan tulee tuottaa kassavirtaa jo lähivuosien kuluessa. (Salmi 2010, 200-201.) Rahoituslaskelman avulla sijoittajat voivat arvioida yrityksen osingonmaksu- ja velanhoitokykyä (Talentum Lehtiarkisto 2008, hakupäivä 7.2.2011). Rahoituslaskelman painoarvon odotetaan tulevaisuudessa kasvavan (Tilisanomat 2005, hakupäivä 9.2.2011).

Osakeyhtiölaki edellyttää julkisia osakeyhtiöitä laatimaan rahoituslaskelman. Myös konsernitalinpäätökseen tulee sisällyttää rahoituslaskelma. Rahavirtalaskelman avulla pystytään paremmin arvioimaan yrityksen taloudellista tilaa ja toimintaa suhteessa muihin yrityksiin. (Salmi 2010, 201.) Rahavirtoja tarkastelemalla on myös helpompaa ja selkeämpää arvioida yrityksen kannattavuutta kuin pelkän tuloslaskelman pohjalta, koska tällöin jää pois poistojen, arvostuserien ja pakollisten varausten vaikutukset (Talentum Lehtiarkisto 2008, hakupäivä 7.2.2011). Kassavirtalaskelmat antavat paremman kuvan yrityksen maksuvalmiudesta kuin tuloslaskelman ja taseen perusteella laskettavat maksuvalmiuden tunnusluvut. Ne kuvaavat ainoastaan saamisten ja velkojen suhdetta yhtenä päivänä. (Talousteema 2010, hakupäivä 2.2.2011.)

Rahoituslaskelman sanotaan antavan juuri sitä informaatiota, mitä tilinpäätöksen lukijat tilinpäätöksestä etsivät. Tästä huolimatta tilinpäätöksen lukijat eivät näytä pitävän

rahoituslaskelmaa yhtä relevanttina osana tilinpäätöstä kuin tuloslaskelma ja tase ovat. Syynä tähän pidetään rahoituslaskelman virhealtista laadintamenetelmää, ohjeistuksen epämääräisyyttä, manipulointimahdollisuutta sekä tilintarkastuksen mahdollista ylimalkaisuutta. Rahoituslaskelma joudutaan laatimaan usein manuaalisesti tuloslaskelman ja taseen antaman informaation pohjalta, koska sopivia kirjanpito-ohjelmia ei ole kehitetty. Tämä lisää virheiden mahdollisuutta laadintavaiheessa. Toiseksi rahoituslaskelman ohjeistuksessa on tiettyjen erien esittämisen osalta tulkinnanvaraa, joka heikentää rahoituslaskelmien vertailtavuutta yritysten välillä. Muun muassa korkojen ja osinkojen osalta sekä verojen osalta voi tulla suuriakin eroja eri yritysten välillä riippuen käytetystä esittämistavasta. Edellä mainittujen lisäksi rahoituslaskelmaa voidaan manipuloida helposti muun muassa viivästyttämällä ostovelkojen maksua, jättämällä investointeja tekemättä tai hidastamalla lainalyhennysten maksua. Tilinpäätöksen laatijaa sitoo kuitenkin Kirjanpitolain vaatimus hyvän kirjanpitotavan noudattamisesta. Viimeinen rahoituslaskelman asemaa heikentävä seikka on tilintarkastuksen mahdollinen ylimalkaisuus. Tutkimusten mukaan tilintarkastajat pitävät rahoituslaskelmaa vähemmän tärkeänä tilinpäätöksen osana kuin tuloslaskelma ja tase ja he käyttävät sen tarkastamiseen vähemmän aikaa, koska kokevat tilinpäätöksen antavan oikean ja riittävän kuvan, vaikka rahoituslaskelma olisikin virheellinen. (Arola 2011, 68-71.)

Yrityksen kaikkein tärkein taloudellinen tehtävä on kyky saada aikaan rahavirtaa. Tämä rahavirta voi olla peräisin joko yritystoiminnasta tai ulkopuolisilta sijoittajilta. Ilman kassaa yritys ei voi toimia edes lyhyellä aikavälillä. (Salmi 2010, 200-201.)

3 RAHOITUSLASKELMAT JA TILINPÄÄTÖSRAPORTTEN KÄYTTÖ KOHDEYRITYKSISSÄ

Tutkimusta varten haastateltiin kahta yrittäjää. Haastattelumenetelmäksi valikoitui teemahaastattelu. Yrittäjille toimitettiin aineisto etukäteen luettavaksi ja heille kerrottiin etukäteen haastattelun aihe. Lisäksi heille kerrottiin mihin kysymyksiin tällä työllä pyrittiin löytämään vastaus. Näin yrittäjät pystyivät valmistautumaan haastatteluihin ja he tiesivät mihin aihepiiriin kysymykset liittyvät. Yksittäisiä kysymyksiä ei kerrottu etukäteen, jotta vastauksista saatiin mahdollisimman luontevia ja tarvittaessa vastauksia voitiin tarkentaa haastattelun edetessä. Haastattelut suoritettiin yrittäjien valitsemissa paikoissa ja haastattelut tallennettiin, jotta saatuja vastauksia voitiin myöhemmin analysoida mahdollisimman tarkasti. Kysymyslomake on liitteessä 4.

Työhön valittiin mukaan pk-yrityksiä, jotka työllistävät noin kymmenen henkilöä. Muuta liikevaihtoon, liiketoimintaan tai toimialaan liittyvää rajoitusta ei asetettu. Tällä haluttiin varmistaa, että työhön saataisiin mukaan yrityksiä usealta toimialalta. Ainoana kriteerinä pidettiin sitä, että yritykset olisivat suhteellisen pieniä, jolloin heillä ei todennäköisimmin ole omaa taloushallinnon hoitoon erikoistunutta henkilöä, vaan taloushallinnon hoitaa yrittäjä itse yhdessä tilitoimiston kanssa.

Kohdeyritykset hankki työn toimeksiantaja Talenom Oy. Toinen haastateltavista yrityksistä oli oululainen rakennusalan yritys (jäljempänä A), jonka toiminnassa on viime vuosina ollut mittavia liiketoiminnan järjestelyjä. Yrityksen kirjanpidon tekee Talenom Oy ja muuten taloushallinnosta vastaa yrittäjä. Toinen haastatelluista oli oululainen ohjelmistoalan yritys (jäljempänä B). Yrityksessä on tällä hetkellä menossa suuri kehitysprojekti, jonka pitäisi valmistua lähiaikoina. Kuvaavaa tuotekehitystä tekevälle yritykselle on rahoituksen osuuden korostuminen tuloslaskelmasta ja taseesta. Lisäksi erilaisten järjestelyiden ja aktivointien osuus kirjanpidossa on merkittävä. Varsinainen liikevaihto syntyy vasta kun projekti valmistuu ja tuote saadaan

markkinoille. Tässäkin yrityksessä kirjanpito hoidetaan Talenom Oy:ssä ja muuten talouden hoidosta vastaa yrittäjä.

3.1 Laskelmat yrityksille

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää mitä eroja yrittäjien mielestä on tuloslaskelmalla ja rahoituslaskelmalla. Lisäksi pyrittiin selvittämään saavatko yrittäjät toisesta laskelmasta mahdollisesti helppolukuisempaa ja selkeämpää informaatiota. Taustalla oli Lassi Mäkisen väite kassavirtapohjaisen kirjanpidon hyödyllisyydestä pk-yrityksille.

Koska kassavirtapohjaisen kirjanpidon laatiminen olisi ollut tämän työn kannalta suhteettoman työlästä, päädyttiin tutkimus toteuttamaan siten, että yrittäjille laadittiin tuloslaskelman ja taseen pohjalta rahoituslaskelma. Toimeksiantaja toimitti tarvittavan materiaalin, jonka jälkeen työn tekijä laati rahoituslaskelmat. Tässä työssä päätettiin käyttää suoraa rahoituslaskelma kaavaa, koska sen käyttö on yleisempää ja suorasta rahoituslaskelmakaavasta saa enemmän tietoa verrattuna epäsuoraan laskelmakaavaan. Laskelmien laatimista varten kohdeyrityksistä saatiin tuloslaskelma ja tase, josta näkyi edellisen vuoden ja sitä edeltävän vuoden tilinpäätösluvut. Lisäksi myöhemmin jouduttiin hankkimaan tase-erittelyt, jotta muun muassa siirtovelat ja siirtosaamiset saatiin kohdistettua oikeaan rahavirtojen kolmijaon mukaiseen erään.

Rahoituslaskelmat laadittiin Excel taulukkolaskentaohjelmalla. Suora rahoituslaskelmakaava ja apulaskelmakaava saatiin Kirjanpitolautakunnan yleisohjeesta, josta löytyi apua myös erien laskemiseen. Ensin laadittiin apulaskelmat, joista luvut siirrettiin Excelin kaavoja käyttäen varsinaiseen rahoituslaskelmaan. Kohdeyritysten rahoituslaskelmat apulaskelmineen löytyvät yrityksen A osalta liitteestä 5 ja yrityksen B osalta liitteestä 6.

Koska laskelmat laadittiin annetun materiaalin pohjalta, tiettyjen erien kohdalla jouduttiin tekemään oletuksia. Näiden erien tarkempi selvittäminen olisi edellyttänyt yrityksen kirjanpitoon tutustumista pitkällä aikajaksolla, ja tätä ei katsottu tarpeelliseksi. Oletuksista huolimatta nämä erät saatiin kohdistettua oikeaan rahavirtojen kolmijaon mukaiseen erään eivätkä ne vaikuttaneet rahoituslaskelman lopputulokseen. Yhteenvedona laskelmista voidaan todeta että ne saatiin täsmäämään taseessa ilmoitetun erän, rahat ja pankkisaamiset, kanssa.

3.2 Haastattelut yrityksille

Tällä hetkellä yrityksiin toimitetaan kuukausittain tuloslaskelma ja tase. Yrityksen B kohdalla suurta tarvetta kuukausittaisille raporteille ei vielä tuotekehitysvaiheesta johtuen ole. Yritys A käyttää tuloslaskelmaa toteutuneen myynnin, ostojen ja palkkakulujen seurantaan. Lisäksi tuloslaskelman pohjalta seurataan kassan määrää. Yrittäjän mukaan on tärkeää ennustaa yrityksen tulevaisuutta, mikä on toisaalta haasteellista pelkästään tuloslaskelman pohjalta. Edellisen kuukauden tuloslaskelma saadaan seuraavan kuukauden puolella välissä, joten tässä vaiheessa voidaan vain todeta aikaisemmin tehdyn ennustuksen paikkansapitävyys. Yritys B:ssä tuloslaskelmaa ja tasetta käytetään ainoastaan tuloksen ja oman pääoman seurantaan.

Kummassakin yrityksessä tuloksen seuranta ja analysointi tapahtuu kassan kautta. Yritys A:ssa yrittäjä laskee kuukausittain ennusteen yrityksen kassasta ja tätä seurataan tuloslaskelman kautta. Yritys B:ssä seuranta tapahtuu kuukausittain yrittäjän laatiman budjetin kautta. Budjetti on laadittu vuodeksi eteenpäin ja sen toteutumista seurataan vertaamalla yrityksen kassaa budjetissa laskettuun kassaan.

Yrittäjät eivät laske tuloslaskelman ja taseen pohjalta tällä hetkellä tunnuslukuja. Yrittäjät kokivat, että tunnuslukujen laskenta ei ole ajankohtaista liiketoiminnan koon ja -projektiluonteisuuden vuoksi.

Haastatelluille yrittäjille suora rahoituslaskelma ei ollut entuudestaan tuttu. Rahoituslaskelma koettiin helppolukuiseksi, selkeäksi ja loogiseksi. Kummassakin yrityksessä toimintaa seurattiin kassan kautta ja rahoituslaskelmasta sanottiin näkyvän tiiviimmässä muodossa olennainen asia eli kassavirta. Yritys A:n edustajan mielestä rahoituslaskelma toimisi hyvänä lisänä tuloslaskelman rinnalla täydentäen siinä olevia lukuja. Yritys B:n edustaja totesi, että rahoituslaskelmasta olisi enemmän hyötyä heidän yrityksen kannalta, koska siinä näkyy selkeästi kassan määrä ja vaihtelu. Rahoituslaskelma toimisi hyvänä vertailu- ja seurantalaskelmana yrityksen budjetille.

Suurimmaksi esteeksi sille, miksi rahoituslaskelmaa ei tällä hetkellä yrityksiin toimiteta, nousi laskelmien maksullisuus. Rahoituslaskelma koettiin hyödylliseksi ja tarpeelliseksi mutta liiketoiminnan kokoon suhteutettuna siitä ei olla valmiita maksamaan.

4 JOHTOPÄÄTÖKSET

Vuosituhanen alusta lähtien yrityksen kassavirran merkitys on korostunut sijoittajien ja lainanantajien näkökulmasta katsottuna. Tämän työn tarkoituksena oli selvittää mitä eroja yrittäjien mielestä on rahoituslaskelmalla ja tuloslaskelmalla. Antaako toinen laskelma parempaa tai helppolukuisempaa informaatiota kun toinen? Lisäksi selvitettiin mitä tilinpäätösraportteja yrittäjät käyttävät tällä hetkellä analysoidessaan yrityksen tilaa, ja mihin asioihin he kiinnittävät huomiota raportteja lukiessaan.

Kummankin kohdeyrityksen yrittäjät perustivat taloutensa seurannan kassan pohjalle. Toisessa yrityksessä kassaa seurattiin vertaamalla sen kehitystä laadittuun budjettiin. Toisessa yrityksessä yrittäjä ennusti kassan kehitystä, ja tämän ennusteen toteutumista seurattiin tuloslaskelman avulla. Ongelmana tässä oli se, että edellisen kuun tuloslaskelma toimitettiin vasta seuraavan kuun puolivälissä. Kassan voidaan siis todeta olevan merkittävässä roolissa, kun yrittäjät seuraavat yritystensä talouden kehitystä. Kassavirran muutokset on helppo huomata ja tehtyjä suunnitelmia voidaan tarvittaessa muuttaa, jotta kehitys saadaan oikean suuntaiseksi.

Tällä hetkellä yrityksiin toimitettiin tilinpäätösraporteista tuloslaskelma ja tase. Nämä raportit koettiin tärkeiksi, joskin niiden käyttö oli varsin vähäistä. Tuloslaskelmasta seurattiin myyntiä, ostoja, palkkakuluja ja tulosta. Näiden perusteella voidaan helposti arvioida yrityksen volyymia, yleensä suurimpia kulueriä sekä voiton tai tappion määrää. Taseesta seurattiin ainoastaan oman pääoman osuutta. Varsinkin yritys B:n tämän hetkinen tilanne, jossa yritys joutui rahoittamaan toimintaansa ulkopuolisella rahoituksella, teki tuloslaskelmasta varsin vaikean tulkita. Kuten kappaleessa 2.6 todetaan, erilaiset jaksotus- ja arvostusperusteet vaikeuttavat tuloslaskelman tulkintaa ja voiton toteaminen voi olla vaikeaa. Lisäksi tuloslaskelma ei juurikaan kerro yrityksen rahavirroista, joita kohdeyritysten yrittäjät pitivät toisaalta tärkeinä.

Haastatteluista saatujen tulosten pohjalta voidaan todeta, että yrittäjät kokivat rahoituslaskelman helppolukuiseksi ja selkeäksi. Yritys B:n edustajan mukaan se sopisi heidän tilanteeseensa paremmin ja yritys A:n edustajan mukaan rahoituslaskelma olisi hyvä lisä täydentämään tuloslaskelman antamaan informaatiota. Rahoituslaskelmassa pidettiin hyvänä sen rahavirtojen kolmijaon mukaista rakennetta ja sitä, että lopputulos, rahavarojen muutos, oli selkeästi todettavissa.

Tilitoimistojen tulisikin kartoittaa asiakkaiden tarpeet, jotta heille osataan tarjota oikeat tuotteet ja palvelut päätöstensä tueksi. Kartoitus voidaan tehdä esimerkiksi määrääjain toteutettavalla kyselyllä. Toimialasta ja yrityksen tilanteesta riippuen erilaisten raporttien ja laskelmien tarve vaihtelee. Myös yrittäjän koulutustaustalla on merkitystä. Korkeammin koulutetut ja pitkään alalla toimineet yrittäjät pystyvät analysoimaan tarkemmin eri laskelmia kuin kokemattomammat tai vähemmän koulusta omaavat. Kartoittamalla asiakkaiden nykytila varmistutaan siitä, että asiakkaat saavat joka hetki heille parhaiten sopivat laskelmat ja samalla asiakastyytyväisyys paranee.

Toimeksiantajan mielestä tutkimuksen aihe oli mielenkiintoinen ja tutkimuksesta saadut tulokset koettiin hyödyllisiksi. Tällä hetkellä raportointi rakentuu pitkälti tuloslaskelman ja taseen pohjalta mutta tutkimuksesta saadut tulokset nostivat esille rahoituslaskelman hyödyt yrittäjille. Toimeksiantaja toteaa, että tutkimuksesta käy hyvin ilmi se kuinka tärkeässä roolissa kassa on yrittäjien omissa laskelmissa. Kassassa olevat varat ovat konkreettisinta yrittäjille ja niiden perusteella yrittäjän on helppo todeta miten yrityksellä menee.

Tutkimuksen tulokset herättivät toimeksiantajan miettimään mikä on asiakkaalle tärkeintä. Tulosten pohjalta aiotaan aloittaa keskustelu asiakkaiden tarpeista ja mahdollisesti toteuttaa kysely, jossa selvitetään asiakkaiden tarpeet raportoinnin suhteen. Kyselyssä selvittäisiin mitä laskelmia yrittäjät käyttävät ja mistä kuukausittain toimitettavista laskelmista he saavat suurimman hyödyn. Samalla kartoitettaisiin kuinka hyvin asiakkaat osaavat tulkita eri laskelmia ja varmistettaisiin, että asiakas todella ymmärtää eri laskelmissa olevien erien merkityksen.

Kyselystä saatujen tulosten pohjalta asiakkaille voitaisiin räätälöidä juuri heidän tarpeisiinsa suunniteltu taloushallintopaketti.

5 POHDINTA

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää millaista informaatiota tuloslaskelma ja rahoituslaskelma antavat pk-yrittäjälle. Valtaosa tilitoimistopalveluja käyttävistä yrittäjistä saa kuukausittain raportin, joka koostuu tuloslaskelmasta ja taseesta. Työn tarkoituksena oli saada vastaus Lassi Mäkisen esittämään väitteeseen, jonka mukaan yrittäjät hyötyisivät enemmän kassavirtapohjaisista laskelmista. Mäkisen esittämässä mallissa yritysten kirjanpito laaditaan kassaperusteisesti, ja tämän kirjanpidon pohjalta tehdään kassavirtapohjaiset kuukausiraportit. Tätä työtä ei pystytty tekemään täysin Mäkisen käyttämän mallin mukaan, koska työstä olisi tullut liian laaja ja työläs. Työ päädyttiin tekemään niin, että opinnäytetyön tekijä laatii tuloslaskelman ja taseen pohjalta rahoituslaskelman. Nämä rahoituslaskelmat toimitettiin yrittäjille tarkasteltavaksi. Haastattelun avulla kerättiin yrittäjien mielipide siitä, antaako rahoituslaskelma parempaa informaatiota kuin tuloslaskelma. Näin uskottiin, että päädytään lähes samaan lopputulokseen ja saadaan tietoa siitä, hyötyvätkö yrittäjät enemmän raportista, josta he näkevät yrityksen kassavirran.

Tutkimusmenetelmänä työssä käytettiin teemahaastattelua. Haastateltaville toimitettiin etukäteen materiaali, tässä tapauksessa tilinpäätösraportit, joihin he saivat rauhassa tutustua. Tämän jälkeen heille tehtiin haastattelu. Haastattelun aihe oli kerrottu haastateltaville etukäteen. Haastattelut sujuivat hyvin ja niistä saatiin vastaukset työn kannalta oleellisiin kysymyksiin. Haastattelut tallennettiin, jotta kaikki oleellinen tieto saatiin talteen. Tämä helpotti myös huomattavasti tulosten analysointia.

Kohdeyritysten hankinnasta johtuvien haasteiden vuoksi tähän työhön saatiin aineisto ainoastaan kolmelta yrittäjältä. Näistä vielä yksi jättäytyi pois kesken kaiken. Tässä vaiheessa työtä uusien kohdeyritysten hankkiminen olisi viivyttänyt jo ennestään venynyttä aikataulua liikaa, joten haastattelut suoritettiin jäljelle jääneille kahdelle yrittäjälle. Tämä laskee huomattavasti tutkimuksen reliabiliteettia ja tuloksia voidaankin pitää ainoastaan suuntaa-antavina. Aihe on kuitenkin erittäin ajankohtainen ja tämän tutkimuksen kautta saatujen tulosten pohjalta jatkotutkimuksen tekeminen samasta aiheesta kiinnostaisi varmasti niin toimeksiantajaa kuin

yrittäjäkin. Yrittäjäthän perustivat omat laskelmansa kassavirtaan, ja tuloslaskelman ja taseen käyttäminen oli varsin vähäistä, joten jatkotutkimuksen avulla saataisiin tietoa siitä mitä raportteja yrittäjät oikeasti tarvitsevat ja mistä on heille eniten hyötyä. Tulosten pohjalta voitaisiin taas parantaa tilitoimiston palvelutarjontaa ja samalla asiakastytyvääisyyttä. Jatkotutkimus voitaisiin tehdä esimerkiksi kvantitatiivisena, jolloin kohderyhmästä saataisiin suurempi otos ja samalla voitaisiin kasvattaa tutkimustuloksen luotettavuutta.

Suurimman ongelman tämän työn osalta aiheutti aikataulu, jonka noudattamisessa epäonnistuttiin pahasti. Työ aloitettiin keväällä 2010, jolloin käytiin ensimmäiset neuvottelut aiheesta toimeksiantajan kanssa. Työn tekijän kannalta suurimman haasteen asetti perhe-, opiskelu- ja työelämän yhteensovittaminen. Tämä hidastutti merkittävästi työn valmistumista ja aiheutti sen, että varsinaista aikataulua työn tekemiseen ei koskaan pystytty laatimaan. Jälkeenpäin ajateltuna tämä olisi ollut järkevää. Selkeät, järkevästi aikataulutetut välietapit olisivat takuulla nopeuttaneet työn valmistumista, vaikka työn tekemiseen käytettävissä olevaa aikaa oli vähän.

Työn tekeminen oli mielenkiintoista ja antoisaa. Tuloslaskelman ja rahoituslaskelman teoria tuli tutuksi ja syvensi hyvin koulussa opittuja asioita. Rahoituslaskelman laatiminen tuloslaskelman pohjalta teki tuloslaskelman erät tutuiksi myös käytännössä ja tutustutti yritysten kirjanpitoon. Oikeiden, toimivien yritysten lukujen käyttäminen lisäsi mielenkiintoa työtä ja laskelmien laatimista kohtaan ja palautteen saaminen yrittäjiltä oli antoisaa. Koen, että oppimistavoite täyttyi tämän työn kohdalla hyvin. Lisäksi työn tekeminen opetti aikataulutuksen ja järjestelmällisyyden tärkeyden suurempia projekteja tehtäessä.

LÄHTEET

Arola, A. 2011. Rahoituslaskelma- tilinpäätöksen outo lintu. Tilisanomat 32 (3), 68-71.

Felt, E. 2008. Rahavirta on raaka mittari. Hakupäivä 7.2.2011, <http://lehtiarkisto.talentum.com.ezp.oamk.fi:2048/lehtiarkisto/search/show?eid=1442761>

Fredriksson, A. Havukainen, J. Hilmola, J. Ilkka, H. Laitinen, E. Luoma, J. Mikkola, J. Mäkinen, T. Nevalainen, R. Ojala, A. Salmi, J. Termäs, K. Tikka, M. Virtanen, P & Vuorio, A. 2008. Kirjanpitolaki tänään. Helsinki: Talentum.

Kirjanpitoasetus 30.12.1997/1339

Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336

Kirjanpitolautakunnan yleisohje rahoituslaskelman laatimisesta 30.1.2007

KHT-yhdistys 2010. Rahoituslaskelma 2010. Helsinki: KHT- yhdistys – Föreningen CGR ry

Leppiniemi, J. 2003. Mitä tuloslaskelma sisältää? Tilisanomat 24 (5), 56-61.

Leppiniemi, J. & Leppiniemi, R. 2010. Tilinpäätöksen tulkinta. Hakupäivä 14.9.2010, <http://www.wsoypro.fi.ezp.oamk.fi:2048/wsoypro.aspx?prevpos=tt111.713&page=selain&ts=yo&pos=tt111.0&offset=#gethere>

Mäkinen, L. 2010. Kassavirrat käytännössä. Hakupäivä 2.2.2011, http://www.lasmak.com/kasikirja.php?handbook_id=3&contentlist=&page_id=

Salmi, I. 2010. Mitä tilinpäätös kertoo? Helsinki: Edita.

Salmi, I & Rekola-Nieminen, R. 2004. Tilinpäätöksen rakentaminen ja tulkinta. Helsinki: Edita.

Räty, P. 2005. Rahoituslaskelma laaditaan nyt maksuperusteisesti, osa 1. Hakupäivä 9.2.2011, <http://www.tilisanomat.fi/lehti/printview.php?catid=14&artid=145>

Tuokko Tilintarkastus Oy. Tuloslaskelman, taseen ja kassavirran välinen yhteys. Hakupäivä 9.2.2011, <http://www.talousapu.fi/tuloslaskelman-taseen-kassavirran-yhteys>

Liikevaihto
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos
Valmistus omaan käyttöön
Liiketoiminnan muut tuotot
Materiaalit ja palvelut
    Aineet tarvikkeet ja tavarat
        Ostot tilikauden aikana
        Varastojen muutos
    Ulkopuoliset palvelut
Henkilöstökulut
    Palkat ja palkkiot
    Henkilösivukulut
        Eläkekulut
        Muut henkilösivukulut
Poistot ja arvonalentumiset
    Suunnitelman mukaiset poistot
    Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä
    Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset
Liiketoiminnan muut kulut
LIIKEVOITTO (-TAPPIO)
Rahoitustuotot ja -kulut
    Tuotot osuuksista saman konsernin yrityksistä
    Tuotot osuuksista omistusyhteisy yrityksissä
    Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista
    Muut korko- ja rahoituskulut
    Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista
    Arvonalentumiset vaihtuvien vastaavien rahoitusarvopapereista
    Korkokulut ja muut rahoituskulut
VOITTO (TAPPIO) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ
Satunnaiset erät
    Satunnaiset tuotot
    Satunnaiset kulut
VOITTO (TAPPIO) ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA
Tilinpäätössiirrot
    Poistoeron muutos
    Vapaaehtoisten varausten muutos
Tuloverot
Muut välittömät verot
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)
(Kirjanpitoasetus 30.12.1997/1339.)

Suora rahoituslaskelma

LIITE 2

Liiketoiminnan rahavirta:

Myynnistä saadut maksut	+XX
Liiketoiminnan muista tuotoista saadut maksut	+XX
Maksut liiketoiminnan kuluista	- <u>XX</u>
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	+/- XX
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista	- XX
Saadut korot liiketoiminnasta	+XX
Saadut osingot liiketoiminnasta	+XX
Maksetut välittömät verot	- <u>XX</u>
Rahavirta ennen satunnaisia eriä	+/- XX
Liiketoiminnan satunnaisista eristä johtuva rahavirta (netto)	+/- <u>XX</u>

Liiketoiminnan rahavirta (A) +/- XX

Investointien rahavirta:

Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	- XX
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot	+XX
Myönnetyt lainat	- XX
Investoinnit muihin sijoituksiin	- XX
Lainasaamisten takaisinmaksut	+XX
Luovutustulot muista sijoituksista	+XX
Saadut korot investoinneista	+XX
Saadut osingot investoinneista	+ <u>XX</u>
Maksetut välittömät verot	-XX

Investointien rahavirta (B) +/- XX

Rahoituksen rahavirta:

Maksullinen oman pääoman lisäys	+XX
Omien osakkeiden hankkiminen	- XX
Omien osakkeiden myynti	+XX
Lyhytaikaisten lainojen nostot	+XX
Lyhytaikaisten lainojen takaisinmaksut	- XX
Pitkäaikaisten lainojen nostot	+XX
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut	- XX
Maksetut korot ja maksut rahoituskuluista	-XX
Maksetut osingot ja muu voitonjako	- <u>XX</u>
Maksetut välittömät verot	-XX

Rahoituksen rahavirta (C) +/- XX

Rahavarojen muutos (A+B+C) lisäys (+) / vähennys (-) +/- XX

Rahavarat tilikauden alussa XX

Rahavarat tilikauden lopussa XX

(Kirjanpitolautakunnan yleisohje rahoituslaskelman laatimisesta 30.1.2007)

Epäsuora rahoituslaskelma**LIITE 3****Liiketoiminnan rahavirta**

Voitto (tappio) ennen satunnaisia eriä	+/-xx
Oikaisut: Suunnitelman mukaiset poistot	+xx
Realisoitumattomat kurssivoitot ja -tappiot	-/+xx
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua	-/+xx
Rahoitustuotot ja -kulut	-/+xx
Muut oikaisut	+/-xx
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	+/-xx
Käyttöpääoman muutos:	
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys(-)/vähennys(+)	-/+xx
Vaihto-omaisuuden lisäys(-)/vähennys(+)	-/+xx
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys(+)/vähennys(-)	+/-xx
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	+/-xx
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista	- xx
Saadut osingot liiketoiminnasta	+xx
Saadut korot liiketoiminnasta	+xx
Maksetut välittömät verot	- xx
Rahavirta ennen satunnaisia eriä	+/-xx
Liiketoiminnan satunnaisista eristä johtuva rahavirta (netto)	+/-xx
Liiketoiminnan rahavirta (A)	+/-xx
Investointien rahavirta:	
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	- xx
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot	+xx
Myönnettyt lainat	- xx
Investoinnit muihin sijoituksiin	- xx
Lainasaamisten takaisinmaksut	+xx
Luovutustulot muista sijoituksista	+xx
Saadut korot investoinneista	+xx
Saadut osingot investoinneista	+xx
Maksetut välittömät verot	-xx
Investointien rahavirta (B)	+/- xx
Rahoituksen rahavirta:	
Maksullinen oman pääoman lisäys	+xx
Omien osakkeiden hankkiminen	- xx
Omien osakkeiden myynti	+xx
Lyhytaikaisten lainojen nostot	+xx
Lyhytaikaisten lainojen takaisinmaksut	- xx
Pitkäaikaisten lainojen nostot	+xx
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut	- xx
Maksetut korot ja maksut rahoituskuluista	-xx
Maksetut osingot ja muu voitonjako	- xx
Maksetut välittömät verot	-xx
Rahoituksen rahavirta (C)	+/- xx
Rahavarojen muutos (A+B+C) lisäys (+) / vähennys (-)	+/- xx
Rahavarat tilikauden alussa	xx
Rahavarat tilikauden lopussa	xx

(Kirjanpitolautakunnan yleisohje rahoituslaskelman laatimisesta 30.1.2007)

Nykytila:

Miten seuraatte yrityksen tilannetta tällä hetkellä?

Mitä raportteja yritykseenne toimitetaan?

*Kuinka usein?

Mikä on tärkein toimitettavista raporteista?

Miten raportteja hyödynnetään?

Mitä asioita niistä erityisesti seurataan?

*Tuloslaskelmasta

*Taseesta

Lasketteko raporttien pohjalta tunnuslukuja?

Vertailu:

Oletteko tutustuneet aikaisemmin rahoituslaskelmaan?

*Jos kyllä, niin miten/mihin sitä on käytetty?

Mitkä ovat mielestänne laskelmien merkittävimmät erot?

Antaako toinen mielestänne parempaa tietoa?

*Helppolukuisuus

*Ymmärrettävyys

Omia mielipiteitä laskelmista?

Rahoituslaskelma**Liiketoiminnan rahavirta**

Myynnistä saadut maksut	42 882
Liiketoiminnan muista tuotoista saadut maksut	0
Maksut liiketoiminnan kuluista	-41 989
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	893
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista	-48
Saadut korot liiketoiminnasta	0
Maksetut verot	-2 738
Liiketoiminnan rahavirta ennen satunnaisia eriä	

Liiketoiminnan rahavirta (A)	-1 893
-------------------------------------	---------------

Investointien rahavirta

Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	0
Myönnettyt lainat	
Investoinnit muihin sijoituksiin	11 125
Lainasaamisten takaisin maksut	
Luovutustulot muista sijoituksista	
Saadut korot investoinneista	4 012
Saadut osingot investoinneista	

Investointien rahavirta (B)	15 137
------------------------------------	---------------

Rahoituksen rahavirta

Lyhytaikaisten lainojen nostot	
Lyhytaikaisten lainojen takaisinmaksut	
Pitkäaikaisten lainojen nostot	
Pitkäaikaisten lainojen takaisin maksut	
Maksetut osingot ja muu voitonjako	24 000

Rahoituksen rahavirta (C)	-24 000
----------------------------------	----------------

Rahavarojen muutos (A+B+C)	-10 756
-----------------------------------	----------------

Rahavarat tilikauden alussa	53 111
Rahavarat tilikauden lopussa	42 355
	<hr/> -10 756

Apulaskelmat Yritys A**LIITE****Liiketoiminnan rahavirta**

Myynnistä saadut maksut

Liikevaihto	47 297
Myyntisaamiset 2009	-
Myyntisaamiset 2010	- 182
Muut velat 2009	- 21 515
Muut velat 2010	7 630
Siirtosaamiset 2009	4 138
Siirtosaamiset 2010	- 1 211
Liiketoimintaan kuuluvat muut saamiset 2009	38 175
Liiketoimintaan kuuluvat muut saamiset 2010	- 31 449
-	42 882

Liiketoiminnan muut tuotot

-

Maksut liiketoiminnan kuluista

Ostot	- 5 476
Ulkopuoliset palvelut	-
Palkat ja palkkiot	- 3 380
Eläkekulut	- 45
Muut henkilösivukulut	- 4 943
Liiketoiminnan muut kulut	- 33 469
Ostovelat 2009	-
Ostovelat 2010	5 323
Siirtovelat 2009	-
Siirtovelat 2010	-
Muut velat 2009	
Muut velat 2010	
-	41 989

Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista

Tuloslaskelman korot ja rahoituskulut	- 48
Osuus siirtovelosta 2009	
Osuus siirtovelosta 2010	
Osuus siirtosaamisista 2009	
Osuus siirtosaamisista 2010	
-	48

Saadut korot liiketoiminnasta

-

LIITE

Maksetut verot

Tuloslaskelman verot	-	2 956
Osuus siirtoveloista 2009	-	376
Osuus siirtoveloista 2010		595
	-	2 738

Investointien rahavirta

Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin

Tase 2009		7 134
Tase 2010	-	5 351
Tuloslaskelman poistot	-	1 784

-

Investoinnit muihin sijoituksiin

Tase 2009		11 125
Tase 2010		-

11 125

Saadut korot investoinneista

4 012

Rahoituksen rahavirta

Lyhytaikaisten lainojen takaisinmaksut

Tase 2009
Tase 2010

Pitkääaikaisten lainojen takaisinmaksut

Tase 2009
Tase 2010

Maksetut osingot ja muu voitonjako

Tilikauden voitto 2009		25 849
Edellisten tilikausien voitto 2009		60 898
Edellisten tilikausien voitto 2010		62 747
		24 000

Rahoituslaskelma**Liiketoiminnan rahavirta**

Myynnistä saadut maksut		76 043
Liiketoiminnan muista tuotoista saadut maksut		-
Maksut liiketoiminnan kuluista	-	49 752
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja		26 291
Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista	-	2 917
Saadut korot liiketoiminnasta		1
Maksetut verot		-
Liiketoiminnan rahavirta ennen satunnaisia eriä		

Liiketoiminnan rahavirta (A)		23 375
-------------------------------------	--	---------------

Investointien rahavirta

Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-	36 622
Myönnettyt lainat		
Investoinnit muihin sijoituksiin		
Lainasaamisten takaisin maksut		
Luovutustulot muista sijoituksista		
Saadut korot investoinneista		-
Saadut osingot investoinneista		

Investointien rahavirta (B)	-	36 622
------------------------------------	---	---------------

Rahoituksen rahavirta

Lyhytaikaisten lainojen nostot		
Lyhytaikaisten lainojen takaisinmaksut		
Pitkäaikaisten lainojen nostot		
Pitkäaikaisten lainojen takaisin maksut		8 558
Maksetut osingot ja muu voitonjako		-

Rahoituksen rahavirta (C)		8 558
----------------------------------	--	--------------

Rahavarojen muutos (A+B+C)	-	4 689
----------------------------	---	-------

Rahavarat tilikauden alussa		18 436
-----------------------------	--	--------

Rahavarat tilikauden lopussa		13 746
------------------------------	--	--------

-		4 690
---	--	-------

Apulaskelmat Yritys B

LIITE

Liiketoiminnan rahavirta

Myynnistä saadut maksut

Liikevaihto		70 000
Myyntisaamiset 2010		-
Myyntisaamiset 2011		-
Siirtovelat ja muut velat 2010	-	780
Siirtovelat ja muut velat 2011		4 360
Siirtosaamiset 2010		1 181
Siirtosaamiset 2011	-	436
Liiketoimintaa koskevat muut saamiset 2010		1 769
Liiketoimintaa koskevat muut saamiset 2011	-	50
-	-	-
		76 043

Liiketoiminnan muut tuotot

-

Maksut liiketoiminnan kuluista

Ostot		-
Ulkopuoliset palvelut	-	285
Henkilöstökulut	-	1 215
Liiketoiminnan muut kulut	-	26 959
Ostovelat 2010	-	425
Ostovelat 2011		258
Siirtovelat 2010	-	24 206
Siirtovelat 2011		8 103
Muut velat 2010	-	5 180
Muut velat 2011		157
	-	49 752

Maksetut korot ja maksut muista liiketoiminnan rahoituskuluista

Tuloslaskelman korot ja rahoituskulut	-	3 117
Osuus siirtoveloista 2010	-	1 052
Osuus siirtoveloista 2011		1 252
Osuus siirtosaamisista 2010		
Osuus siirtosaamisista 2011		
	-	2 917

Saadut korot liiketoiminnasta

1

LIITE

Maksetut verot

Tuloslaskelman verot

Osuus siirtoveloista 2009

Osuus siirtoveloista 2010

-

Investointien rahavirta

Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin

Tase 2010

329 802

Tase 2011

- 282 295

Tuloslaskelman poistot

- 84 130

- 36 622

Saadut korot investoinneista

Rahoituksen rahavirta

Lyhytaikaisten lainojen takaisinmaksut

Tase 2009

Tase 2010

Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut

Tase 2010 pitkäaikaiset lainat

268 285

Tase 2010 lyhytaikaiset lainat

5 000

Tase 2011 pitkäaikaiset lainat

- 236 507

Tase 2011 lyhytaikaiset lainat

- 45 336

- 8 558

Maksetut osingot ja muu voitonjako

Tilikauden voitto 2010

- 43 427

Edellisten tilikausien voitto 2010

- 162 813

Edellisten tilikausien voitto 2011

- 206 240

-